

Vastaus lausuntopyyntöön: Sosiaali- ja terveysministeriön asetus tupakkatuotteiden ja vastaavien tuotteiden vähittäismyyntipakkausten varoitusmerkinnöistä annetun sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen muuttamisesta (VN/22964/2021)

Ohessa lausuntomme, vaikka sitä ei meiltä (eikä muiltakaan ”sähkötupakkateollisuuden” edustajilta pyydetty). Tämä ”unohdus” on omiaan osoittamaan ministeriön ja sen sidosryhmien suhtautumista sähkötupakkaan ja sitä myyviin yrityksiin, sekä esityksen vaikutusarvioinnin puutteellisuuteen.

Huomasimme lausuntopyynnön sattumalta ja lyhyen vastausajan takia kirjoitusasu saattaa olla vaillinainen.

Alla lausuntomme otsikoittain:

2 Vaikutukset

Ehdotusluonnos: Vähittäismyyntipakkausten ja tuotteiden ulkoasun yhdenmukaista koskevan sääntelyn vaikutukset on arvioitu hallituksen esityksessä HE 141/2021 vp. Tupakkateollisuuden kannalta muutoksella ei olisi merkittäviä vaikutuksia, koska teollisuus tekee pakkauksiin säännönmukaisesti muitakin muutoksia.

Vastaus ehdotusluonnokseen: Sähkösavuketuotteiden kohdalla yhdenmukaistamisessa on tärkeitä asioita mitä sääntelyssä tulee ottaa huomioon. Sähkösavukkeet ovat elektronisia laitteita ja pakkauksesta ilmenee tärkeitä teknisiä tietoja. Yhteensoveltumattomien tuotteiden yhdistäminen sisältää olennaisen henkilövahinkojen riskin. Tietojen tarkastaminen helposti on tärkeää yhteensopivuuden ja turvallisuuden takia. **Tietojen poistaminen lähinnä vaikeuttaa myyjien työskentelyä ja vaarantaa kuluttajien tuoteturvallisuuden.**

Sähkötupakkayrityksille muutoksella olisi todella merkittäviä vaikutuksia, koska alan toimijat eivät itse valmista tuotteita tai niiden pakkauksia, vaan tilaavat pieniä eriä useilta eri valmistajilta ja kansainvälisiltä jälleenmyyjiltä. Oletus, että kansainväliset tavarantoimittajat lähtisivät tekemään Suomen minimaalisille markkinoille omat pakkaukset ja muuttamaan tuotantolinjansa on utopistinen ja osoittaa lainsäätäjien totaalista asiantuntijattomuutta sähkötupakka-alasta.

Myös kokonaisuutena arvioiden vaatimukset sähkösavukkeiden, sähkösavukelaitteiden ja täyttösäiliöiden pakkausten sääntelystä yhtä tiukasti kuin tupakkatuotteiden, on sähkötupakkatuotteiden huomattavasti pienemmän haitallisuuden takia täysin suhteetonta, eikä vastaavalle sääntelylle löydy muualta maailmasta vastaavuutta.

Käytännössä sääntely tarkoittaisi, että suomalaiset alan toimijat joutuisivat itse valmistamaan sääntelyn mukaiset pakkaukset ja uudelleenpakkaamaan kansainvälisiltä tavarantoimittajilta hankitut tuotteet. Tämä tuottaisi suomalaisille yrityksille kohtuuttomia kustannuksia. Mittava uudelleenpakkaaminen **lisää myös ympäristökuormitusta** tuntuvasti.

Lisäksi haluamme huomauttaa, että useimmissa sähkötupakkamyymälöissä tuotteet ovat esillä ilman myyntipakkauksia ja asiakas näkee pakkauksen vasta sitä hänelle luovutettaessa. Muissa kuin erikoismyymälöissä, tuotteet ovat esillä pitokiellossa. Myydyt tuotteet poistetaan myyntipakkauksista

käyttöönoton yhteydessä ja pakkaukset hävitetään. Näin ollen ei voida myöskään katsoa, että sähkö tupakkatuotteiden myyntipakkaus toimisi tuotetta käytettäessä markkinointivälineenä esim. savukepakkauksen tavoin.

Vaadimme siis, että vaatimuksesta yhdenmukaisista pakkauksista luovutaan sähkö tupakkatuotteiden (sähkö savukkeet, sähkö savukelaitteet ja täyttösäiliöt) osalta kokonaan.

Toissijainen muutosehdotus: Mikäli yhdenmukaisiin tuotepakkauksiin päädytään, tulee sähkö savukkeissa ja niiden varaosissa olla mahdollista pakkauksessa mainita vähintään teknisiä tietoja tuotteista ja yhteensopivuudesta.

4 Säännöskohtaiset perustelut

Ehdotusluonnos: 19 d §. Sähkö savukkeen ja täyttösäiliön vähittäismyyntipakkauksen sallitut merkinnät. Ehdotetun tupakkalain 36 §:n 4 momentin mukaan sähkö savukkeen ja täyttösäiliön vähittäismyyntipakkauksessa saa esittää tuotteen tuotenimen, valmistajan tai maahantuojan toiminimen ja yhteystiedot sekä tuotteen pakkaukseen, maun, valmistuspäivämäärän ja viivakoodin siten, että vähittäismyyntipakkaus ei merkinnöiltään erotu muista sähkö savukkeiden tai täyttösäiliöiden vähittäismyyntipakkauksista eikä merkintöjen avulla edistetä tuotteen myyntiä. Pykälän 6 momentin 3 kohdan mukaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 5 momentissa tarkoitettujen merkintöjen kirjasinlajeista ja koosta, väristä, pinnasta, sijoittelusta ja muusta määrittelystä.

Asetukseen lisättäisiin uusi 19 d §. Sähkö savukkeiden ja täyttösäiliöiden vähittäismyyntipakkauksen sallituista merkinnöistä säädettäisiin samalla tavalla kuin tupakkatuotteiden vähittäismyyntipakkausten sallituista merkinnöistä 19 a §:ssä. Myös esimerkiksi Tanskassa, jossa myös sähkö savukkeille vaaditaan yhdenmukaiset tuotepakkaukset, merkintöjä koskeva sääntely on sähkö savukkeiden vähittäismyynti pakkausten osalta samanlaista kuin tupakkatuotteiden vähittäismyyntipakkausten osalta.

Pykälän 3 momentin mukaan sähkö savukkeen vähittäismyyntipakkauksen viivakoodia koskisi, mitä 19 a §:n 3 momentissa säädetään.

Vastaus ehdotusluonnokseen: On täysin suhteetonta, että poltettavaan tupakkaan verrattuna lähes haitattomaan tuotteeseen (sähkö savukkeet) sovellettaisiin pakkausten osalta yhtä tiukkoja tai jopa tiukempia rajoituksia kuin esim. savukkeisiin. Asetuksessa ei myöskään tehdä minkäänlaista eroa nikotiinineesteellä valmiiksi täytettyjen (tupakan vastine) ja tyhjänä myytävien sähkö savukelaitteiden (elektroninen laite) välillä. Em. Tanskan sääntelyn käyttöönottoa on lykätty. Juurikaan missään muissa maissa yhdenmukaistettuja pakkauksia ei ole sähkö savukkeille tai sähkö savukelaitteille käytössä.

Muutosehdotus: pykälä poistetaan

Ehdotusluonnos: 19 e §. Sähkösavukkeen ja täyttösäiliön vähittäismyyntipakkauksen muu ulkoasu. Asetukseen lisättäisiin uusi 19 e §. Sääntely vastaisi pääosin sitä mitä 19 b §:ssä ehdotetaan savukkeiden vähittäismyynti pakkauksen ulkoasun osalta. Sähkösavukkeiden vähittäismyynti pakkaus tulisi kuitenkin olla kartonkia, kun taas tupakkatuotteiden vähittäismyyntipakkauksissa sallittaisiin myös muut materiaalit. Käytännössä markkinoilla olevien sähkösavukkeiden ja täyttösäiliöiden vähittäismyyntipakkaukset ovat nykyisin yleisesti kartonkia.

Vastaus ehdotusluonnokseen: Pykälä käsittelee tässä haitattomampaa sähkösavuketta ankarammin kuin tappavaksi tiedettyjä tupakkatuotteita.

Muutosehdotus: pykälä muutetaan siten, että myös muut materiaalit ovat sallittuja

Ehdotusluonnos: 3 b luku. Savukkeen, täyttösäiliön ja nikotiininesteen sallitut merkinnät ja muu ulkoasu. Asetukseen ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 b luku, jossa säädettäisiin savukkeen, täyttösäiliön ja nikotiini nesteen sallituista merkinnöistä ja muusta ulkoasusta.

Muutosehdotus: pykälästä poistetaan täyttösäiliöön ja nikotiininesteeseen viittaus

Ehdotusluonnos: 19 g §. Täyttösäiliön merkinnät ja muu ulkoasu. Ehdotetun tupakkalain 36 b §:n mukaan sähkösavukkeen ja täyttösäiliön vähittäismyyntipakkaus ei saa muodoltaan, väriltään, materiaaliltaan tai muulta ulkoasultaan erottua muista sähkösavukkeiden tai täyttösäiliöiden vähittäismyyntipakkauksista, eikä vähittäismyyntipakkauksen ulkoasun avulla saa edistää tuotteen myyntiä. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset sähkösavukkeen ja täyttösäiliön vähittäismyyntipakkauksen sallitusta muodosta, väristä, materiaalista ja muusta ulkoasusta.

Aineiden ja seosten luokituksesta, merkinnöistä ja pakkaamisesta sekä direktiivien 67/548/ETY ja 1999/45/EY muuttamisesta ja kumoamisesta ja asetuksen (EY) N:o 1907/2006 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1272/2008, jäljempänä CPL-asetus, 35 artiklan mukaan muun muassa välittömästi myrkylliseksi vaarakategorioihin 1-3 luokitellut aineet ja seokset tulee varustaa turvasulkimilla, jotka täyttävät standardin EN 150 8317 - "Lapsiturvalliset pakkaukset. Uudelleen suljettavia pakkauksia koskevat vaatimukset ja testimenetelmät" mukaiset vaatimukset. Turvasulkimia koskevia CLP-asetuksen vaatimuksia sovelletaan myös nikotiininestettä sisältäviin täyttösäiliöihin.

Jos täyttösäiliössä olisi etiketti, sen olisi oltava saman värinen kuin tuotteen vähittäismyyntipakkauksen. Vähittäismyynti pakkauksen olisi asetuksen 19 e §:n mukaan oltava väriltään Pantone 448 C.

CLP-asetuksen 31 artiklan mukaan varoitusetiketin värin ja ulkoasun on oltava sellainen, että varoitusmerkki erottuu selvästi. Lisäksi CLP-asetuksen 17 artiklan 1 kohdassa tarkoitetut merkinnät on tehtävä selvästi ja pysyvästi. Niiden on erotuttava selvästi taustasta ja oltava kokonsa ja tekstitiheydensä puolesta helposti luettavissa. Varoitusetikettiä ei kuitenkaan edellytetä, jos CLP-asetuksen 17 artiklan 1 kohdassa tarkoitetut merkinnät tehdään selkeästi suoraan pakkaukseen. CLP-asetuksen mukaisten merkintöjen voidaan katsoa erottuvan selvästi etiketistä, joka olisi väriltään Pantone 448 C.

Vastaus ehdotusluonnokseen: CLP-merkintöjen erottuminen olisi hyvin haasteellista, kuten TUKES:in omassa lausunnossaan esittää.

Myös kokonaisuutena arvioiden vaatimukset sähkösavukkeiden, sähkösavukelaitteiden ja täyttösäiliöiden pakkausten sääntelystä yhtä tiukasti kuin tupakkatuotteiden, on sähkö tupakkatuotteiden huomattavasti pienemmän haitallisuuden takia täysin suhteetonta, eikä vastaavalle sääntelylle löydy muualta maailmasta vastaavuutta. Tällainen sääntely on itse asiassa tupakointia suosivaa, antaessaan kuluttajalle vaikutelman samalla tavalla säädeltyjen tuotteiden haittojen yhteneväisyydestä.

Käytännössä sääntely tarkoittaisi, että suomalaiset sähkösavukealan toimijat joutuisivat itse valmistamaan sääntelyn mukaiset pakkaukset ja uudelleenpakkaamaan kansainvälisiltä tavarantoimittajilta hankitut tuotteet. Tämä tuottaisi suomalaisille yrityksille kohtuuttomia kustannuksia.

Lisäksi haluamme huomauttaa, että useimmissa sähkö tupakkamyymälöissä tuotteet ovat esillä ilman myyntipakkauksia ja asiakas näkee pakkauksen vasta sitä hänelle luovutettaessa. Kuten THL:kin lausunnossaan toteaa, myydyt tuotteet poistetaan myyntipakkauksista käyttöönoton yhteydessä ja hävitetään, eikä niitä kuljeteta mukana käytössä. Näin ollen ei voida myöskään katsoa, että sähkö tupakkatuotteiden myyntipakkaus toimisi tuotetta käytettäessä markkinointivälineenä esim. savukepakkauksen tavoin, eikä samanlainen sääntely olisi tältäkin kantilta katsottuna tarpeellista.

Ehdotusluonnos: 19 h §. Nikotiininesteen väri. Ehdotetun tupakkalain 36 b §:n 3 momentin mukaan nikotiinineste ei saa väriltään erottua muista nikotiininesteistä, eikä nesteen värin avulla saa edistää tuotteen myyntiä. Pykälän 5 momentin mukaan sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset nikotiininesteen sallitusta väristä.

Asetukseen lisättäisiin uusi 19 h §, jonka mukaan nikotiinineste saisi olla väriltään vain kellertävää tai väritöntä. Ehdotettu sääntely vastaisi sitä, minkä värisiä nikotiini nesteet yleensä ovat. Nikotiinineste on yleensä uutena melko kirkasta, mutta kellertyy vanhetessaan. Sääntelyllä varmistettaisiin se, että eri- tai monivärisiä nesteitä ei käytetä tuotteiden myynninedistämiseen. Kiellettyjä olisivat myös esimerkiksi hileet ja muunlaiset tehosteet.

Vastaus ehdotusluonnokseen: Pykälän perustelut sisältävät väärää tietoa. Nykyiset Suomessa myytävät nikotiininesteet ovat väriltään kirkkaita, kellertäviä, punertavia **tai ruskeita**. Nesteiden väri muuttuu niiden säilytysaikana. Tämä johtuu nikotiinin reagoinnista happeen. **Nikotiini vaihtaa väriään hapettuessaan.**

Muutosehdotus: pykälä poistetaan

Toissijainen muutosehdotus: sallittut värit määritellään niin että siinä on otettu huomioon nikotiinin kemialliset värinmuutokset. Nesteistä voidaan kieltää komponentit joiden tarkoitus on värjätä neste.

Yleiset huomiot asiaan liittyen:

Sähkösavukkeita ei tule säännellä samalla tavoin kuin perinteisiä savukkeita sillä ne eroavat merkittävästi tuotteina toisistaan. Hyvää sääntelyä on mahdollista toteuttaa myös niin että se edistää kuluttajien turvallisuutta ja tupakkalain tavoitetta lisäämättä haittaa alan toimijoille. Haluamme kiinnittää huomiota siihen, että sähkösavukkeiden tuotepakkausten yhtenäistämiseen liittyy nykyehdotuksessa paljon ongelmia mitkä eivät ole tehokkaita lain tavoitteen toteutumisen kannalta.

Sähkösavukekauppiat ry
Petri Mäntysalo
puheenjohtaja